Poštnina plačana v gotovini

Cena 1 Din

POHOD

Čuvajmo Jugoslavijo Kralju Petru II.

Letna naročnina znaša Din 40·—. Uredništvo in uprava v Ljubljani, Šelenburgova ulica št. 3/I. Račun pri Poštni hranilnici št. 16.160. Rokopisov ne vračamo! Telefon št. 21-09.

V Ljubljani, dne 25. novembra 1935. Štev. 34. — Leto IV. IZHAJA VSAKO SOBOTO

Današnja številka Pohoda se je zamudila iz razlogov, za katere uredništvo in uprava ne odgovarjata!

Časopis »Svoj svome«

Predsedstvo Narodne odbrane javlja:

Te dni sta razposlala gg. Branimir Čatić in Ivan Leben ustanovam, društvom in poedincem okrožnico, s katero obveščata, da pričenjata izdajati list »SVOJ SVOME«.

Storjen je bil, najbrž vsled istovetnosti nazivov, ponekod napačen zaključek, da je ta list v neki zvezi z akcijo NO za zaščito in pospeševanje domače delavnosti — »Svoji k svojim«.

S tem obveščamo javnost, da nima ta list z NO in njenim delom prav nikake zveze. Tudi naslov lista sta omenjena gospoda dala listu brez vednosti Narodne odbrane.

Stališče, od katerega ne odnehamo

Narodna odbrana je ves čas po osvobojenju na kompetentnih mestih neprestano poudarjala, da je sveta dolžnost države nameščati na meji le nacijonalno zavedne ljudi, ki krepijo na meji narodno zavest in ki so obenem tudi izvrstno kvalificirani uradniki. Od tega stališča ni NO nikoli popustila, četudi so se včasih pojavili ugledni in veliki vplivi ter so skušali uveljaviti neke tendence namišljenega pridobivanja tujerodcev.

Posebno naša severna slovenska meja je krvavo potrebna ojačenja z nacijonalno zavednimi uradniki, pa naj si bo sedaj to sresko načelstvo, davčna uprava, šola, bolnišnica, železnica itd. Da vztrajamo na tem stališču, je vzrok pred vsem ta, da je pod pokojno Avstrijo bila tendenca, da se je v krajih ob naši meji nameščalo uradništvo skrajno šovinistične smeri, ki je vse svoje sile posvečalo ne mogoče uradnemu delu, temveč pred vsem izvenuradnemu delu, ki je obstojalo v tem, da se je na vse mogoče načine izpodkopavala naša nacijonalna posest. Pri tem so se uveljavljale vse mogoče metode favoriziranja nam sovražnega elementa tako, da je naš človek v obmejnih krajih moral čutiti, da je državljan tretje vrste, ki ima sicer dolžnosti do države, nima pa nikakih pravic. Kaj je bilo bolj naravno kakor to, da po osvobojenju popravimo, kar nam je povzročila tuja oblast in da z železno doslednostjo pazimo, da pridejo na vsa službena mesta kakršnesikoli vrste samo nacijonalno zavedni in dobro kvalificirani nastavljenci. Toda moti se vsakdo, ki misli, da je to bilo samo po sebi razumljivo. Arhivi nacijonalnih organizacij imajo nešteto aktov, iz katerih je razvidno, kakšne borbe so morale z vsakokratnimi režimi vršiti nacijonalne organizacije, da se je vsaj deloma uveljavilo to stališče. In sedaj, 18 let po osvobojenju še zmeraj ni prodrlo načelo, ki ga zastopajo nacijonalne organizacije, še zmeraj je treba borbe, še zmeraj je treba poudarjajnja. interveniranja, prepričevanja in dokazovanja, da ni v interesu naše nacije, če se dosledno ne držimo načel, da spada na mejo samo naš človek. Tu ne drže jalovi izgovori, češ, res je, da so bili starši prosilca Nemci, oz. nemčurji, res je, da je tudi prosilec za razpisano mesto še bil v srednji šoli vpisan kot Nemec, res je, da se je tudi na univerzi čutil Nemca, toda ko je nastopil službo, se je pa spremenil in je pokazal dobro voljo, da hoče postati Slovenec. In celo več, prosilec se je spreobrnil celo tako temeljito, da se je lansko leto vpisal na primer v to in to društvo in da ima legitimacijo te ali one organizacije in da je član te ali one odlične partije. To vse zadostuje gotovim gospodom, da si brusijo pete in hodijo od urada do urada, od ministra do ministra, od poslanca do poslanca, od senatorja do senatorja, od prijatelja do prijatelja in skušajo na vse mogoče načine prepričati vse in vsakogar, kako veliko korist bo imela nacija in država, če bo ta in ta spreobrnjeni Nemec, oz. nemčur prišel na to ali ono razpisano službeno mesto. Istočasno, ko se naši rodoljubi pehajo za namestitev tega ali onega Nemca, oz. nemčurja, pa ima naša brezposelna akademska omladina sestanke, kjer se pošiljajo v svet resolucije z refrenom: »Dajte nam kruha, dajte nam služb«. In bodo nacijonalne organizacije zopet morale dokazovati, kako je nujno potrebno in važno, da utrdimo naš nacijonalni življ na naši meji, da moramo pred vsem dati našemu narodu ob meji srednji stan, ki je dobro situiran, ki ima svojo sigurno eksistenco, kajti vsa naša kultura je odvisna od srednjega stanu, ki je v stanu poleg stroškov za navadno preživljanje dati tudi svoj obolus naši kulturi.

Ali se zavedajo tisti gospodje, ki intervenirajo za Nemce in nemčurje, da ta gospod, ki bo dobil službo, ki mu bo nesla tisoče na mesec, ne bo dal niti pare za našo kulturo, nikakega obolusa našim nacijonalnim organizacijam? Ali ni obupno, če izidejo nove slovenske knjige, če pridejo naši umetniki s slikami, če hočete prodati revije itd., pa hodite iz kraja v kraj, od hiše do hiše, pa najdejo, da so vsi boljše situirani ljudje tujerodci, katerim je naša nacijonalna nezavednost, mlačnost, popustljivost in lahkovernost postlala udobno in mehko, medtem ko naš človek vegetira in si ne more kupiti niti najcenejšega časopisa.

To smo smatrali za potrebno, da zopet enkrat povdarimo, ko se zopet oddajajo različne službe in ko ugotavljamo, da se veliki protektorji pehajo ne za našega človeka, temveč za tujerodce. Naj imajo vsi ti gospodje pred očmi, da so v prvi vrsti merodajni interesi nacije in države in da so interesi porodice, materijalni interesi, pa tudi vplivi lepih žen podrejenega pomena in manj važni kakor pa interesi narodne celote.

Pozivamo tedaj vse, pa naj si bodo gospodje sedaj politiki ali visoki državni funkcijonarji ali ugledni pridobitniki, Slovenci ali Srbijanci, da vpoštevajo ta naš apel in se po njem ravnajo.

Im.

Zgodilo se je

Zakon za zaščito kmeta je tu.

Ta zakon je rešitev za zadolžene kmete izven naše banovine, kjer so zadolžitve pri privatnikih in zasebnih bankah. Za našo banovino, kjer je kmet zadolžen v glavnem pri denarnih zavodih pod naslovom »kmečko zadrugarstvo«, tega vprašanja ne reši. Za dolg pri privatnikih in bankah velja obrestna mera za stare dolgove 1% pri naših posojilnicah pa 6%.

Dognano je, da je slovenski kmet odstotno najvišje zadolžen ter tudi nima več denarnih dohodkov, kakor kmet v krajih, kjer ni posojilnic. 6% obrestna mera je bila zakonito maksimalna obrestna mera, ki je veljala pri nas pred vojno v normalnih razmerah, a danes, ko si kmet ni gotov nikakih dohodkov, naj bi plačeval poleg teh visokih obresti še kapital. To se je zgodilo kljub ugotovitvi, da zadnja 4 leta kmet ni zmogel obresti ter da so se iste prepisale h kapitalu v višini skoroj cele petine dolga.

Zakon za posojilnice govori, da imajo pravico zadružne zveze dovoliti dolžniku posojilnice, posluževati se olajšav zakona za podaljšanje plačilne dobe od 12 na 25 let ter znižanje obresti od 6 na 4½%. To je vendar slaba tolažba da bode oni, kateremu kmet dolguje sam po svoji volji popuščal na dolgu. Saj je vendar znano, da so se baš te zadružne zveze borile za tak zakon one visoke obrestne mere proti načrtu ministrstva, ki je delovalo in že vpostavilo 4½% obrestno mero.

V prilog našim posojilnicam za takšno obrestno mero je delovalo dejstvo oderuških obresti v Srbiji. ki so dosezale do 100%. Bil sem večkrat priča tozadevnih debat, kjer so se zastopniki našega posojilništva na to sklicevali.

Tu pa je treba vzeti v obzir, da ti srbski dolgovi niso bili visoki, ker oderuh ni dajal visokih posojil, nego male vsote, katere je delil med sosede na mesečne obresti, ki so letno znašale tudi več kot sam dolg. Tudi one zasebne podeželske banke, ki so računale 25% obresti niso dajale visokih posojil, ker je bila to samo trgovina z denarjem na zapadlost menic.

Izjema za zadruge pri tem zakonu je bila mogoča samo vsled razlike v kmečkem zadrugarstvu pri nas in ne v Srbiji. Doli imajo posojilništva. Kmetske zadruge so le blagovne zadruge, ki preskrbujejo kmetu potrebščine in deloma tudi skrbe za zadružno prodajo pridelkov. Te zadruge je imel v računu zakonodajalec, ko je izjavljal, da kmet-dolžnik dolžnim zadrugam ne more biti oproščen obveznosti do zadruge, ker bi s tem upropastil kmeta soseda, sočlana zadruge.

To je prišlo našemu posojilništvu v prilog, da se je oprijelo te geste, češ, mi smo kmetska zadruga, čeravno je dognano, da vlagatelj teh posojilnic ni vezan biti član ustanove le kmet, dolžnik pa mora biti član. Saj je večina teh glavnih denarnih zavodov po imenu zadruga baš za to, da se poslužujejo olajšav po zakonu kmetskega zadrugarstva, v ostalem pa nimajo prav nič skupnega z namenom zakona o kmetski zadrugi. Neki ravnatelj take »kmetske« posojilnice je pri neki priliki rekel: Kmetu ni druge rešitve, kakor da se mu preskrbi boljša prodaja njegovih pridelkov. Odgovoril sem mu, da je to malo verjetno, ker je povsod nadprodukcija živil. Nato pa odgovori: Če kmetski pridelki ne bodo dražji, morajo vsi kmetje propasti. Jaz: Mar ni druge rešitve, ali bi ne smeli začeti pri vlagateljih? Že 4 leta ne dobe ti svojega denarja, ako bi jim predlagali, naj popuste obresti, pa še del vlog, n. pr. eno četrtino, ostalo, da jim takoj izplačate, mar mislite, da bi ne pristali? Odgovori: Da to bi bilo tudi mogoče. Mi smo to po svojih Zvezah predlagali vladi, naj bi prevzel kak državni zavod dolgove ter nam izplačal. No vidite, sem rekel, da je še kakšna rešitev, kakor da kmet propade. Kmet ne more propasti, on mora obdelovati zemljo. Če jo bo pa obdeloval, da ne bo njegova, bo delal le zase brez haska za lastnika, ki ne bo kmet.

Iz zakona je razvidno, da zakonodajalec ni šel za tem, da bi država prevzela kar vse dolgove v celoti, ne da bi vlagatelj kaj izgubil. Predvideval je položaj, da bi kmet državi ne mogel zadostiti obveznostim, da bi v par letih tak državni zavod prišel v krizo, v breme celokupnih davčnih dajatev države. Kakor razvidno, ostaja vprašanje razbremenitve ter vprašanje našega kmeta še odprto.

V ostalem se opaža močno gibanje za ureditev vseh dolgov, ki ogrožajo obstoj gospodarstva izmed vseh stanov. Vse kar je prav, to bi moralo biti. Ta uredba bi morala biti obojestranska. Komur je ogrožen obstoj radi preobremenitve dolgov, bodisi trgovec, obrtnik ali industrialec in podjetnik, bi moral biti rešen propasti. Na drugi strani bi morali priti do izplačila vlog oni sloji, katerim je vloga potrebna za obstoj svojega gospodarstva.

Gde je istina?

Radi aktualnosti prinašamo naslednji sestavek, ki ga prinaša »Narodna odbrana« v svoji 45. številki:

U poslednje vreme u našu javnost ubacaju se tvrđenja da je ta i ta grupa ili organizacija fašistički raspoložena, da u radu upotrebljava fašističke metode i da, u ime demokratije i njezinih načela svaki takav pokušaj treba energično suzbiti. Pri tome se ide tako daleko da se, pod vidom fašizma, optužuje ne samo pojedine stranke i pokreti, nego čak i gotovo sva nacionalna udruženja, koja su stajala i stoje van svake stranačke ili političke aktivnosti. Težnja onih koji to čine može biti samo jedna: unošenje zabune u, i bez toga zatalasane široke narodne slojeve, i time prikriti izvesne svoje akcije i ostaviti ih bez kontrole široke javnosti. Pripisivanje takvih akcija i razpoloženja nacionalnim organizacijama dolazi, dakle, samo zato da se bacanjem prašine u oči širokim masama može sistematskije raditi na jednom drugom planu koji je kontraverzan sa načinima i motivima rada nacionalnih organizacija. Takve optužbe čule su se, i još uvek se čuju, najviše iz redova onih koji begaju od odgovornosti i nikada nisu imali ni smisla ni volje da stvarnosti otvoreno pogledaju u oči.

Takav način rada vrlo je štetan. On je i u sukobu sa javnim moralom. U najblažem obliku rečeno, on liči na podmetanje.

U koliko bi se fašističke tendencije i metode pripisivale nacionalnim organizacijama i njihovom radu, to se čini bez svakog osnova. Te organizacije, koje već decenijima deluju u namen javnom životu i svaka u svom delokrugu, nisu nikada davale povoda da bi se ovakav zaključak mogao izvesti. One se ne zanose fašističkim, nego nacijonalnim, kulturnim i socijalnim programom, koji bi trebao da bude jednak za sve i za svakoga. Njihovi metodi rada su jasni, otvoreni, javni i saobraženi moralnim shvatanjima našeg naroda i njegovom duhu. Idući tim pravcem, one se nisu spoticale, niti su nacijonalnom organizmu nanosile neželjene udare. Utvrđujući te činjenice, mi ma da ne želimo da advociramo za račun političkih stranaka podvlačimo da, isto tako, nismo zapazili neke fašističke metode rada ni kod onih političkih organizacija i tela, na koje se najviše cilja u povedenoj antifašističkoj kampanji. Protivno tome, bezbrojno puta mogli smo da posumnjamo, a po neki put da se u to osvedočimo, da se takvim metodima služe na strani koja optužuje, koja je i povela celu tu kampanju.

Jer, treba li da podsetimo na to kako je, na pr., jedna od stranaka koje su i povele tu kampanju, postupala prilikom ne znamo koga po redu rođendana svoga vođe. Ta stranka više i ne želi da se naziva strankom, to joj je malo: ona hoće da je narodni pokret, a taj pokret, po logici stvari, treba da ima i svoga vođu, svoga firera, u čijim su rukama sve niti pokreta, koji vedri i oblači i koji je daleko od svake odgovornosti i kontrole. On je, upravo, nepogrešan. Pa da potsetimo i na metode koji su, vrlo obilato, praktikovani u toku meseca aprila, maja, juna i jula ove godine. Ono noćno obilaženje kuća sa parolama koje su sadržavale svega dve reči. Ovo moralno i materijalno upropaštavanje lica koja nisu imala zadovoljstvo da budu jednomišljenici i članovi toga »antifašističkog« pokreta. Na desetine hiljada čokota loze i voća počupano je iz korena i uništeno onima koji nisu imali smisla i volje da služe tome »ultrademokratskom« pokretu, a to je samo jedna sitnica prema drugim načinima koji su primenjivani i koji se još uvek primenjuju. Sve to pak činilo se i čini se, ma koliko da je taj rad štetan i nedopušten, a da se vođstvo pokreta od toga nije ogradilo, niti je i pokušalo da zlo u korenu spreči.

Naveli smo samo jedan mali broj primera, iz serije koja jedva ako bi se mogla iscrpsti, i nalazimo da oni dovoljno jasno govore o tome ko primenjuje fašističke metode, i na čijoj strani treba tražiti one, koji potkopavaju temelje demokratije. Učinili smo to ne s toga da bi se umešali u političke sporove i borbu koja se na tome terenu vodi, već jedino za to da podvučemo razliku između metoda kojima se služe tuženi i njihovi tužioci, i da energično odbijemo svako tvrđenje o fašističkim metodima rada nacijonalnih organizacija.

ČITAJTE

ŠIRITE

„POHOD“

GLASILO JUGOSLOVENSKIH NACIONALISTOV

Na prava pota

Nočem, da bi bil ta članek političen, nego hočem vsaj delno pokazati na napake raznih posameznikov in organizacij, bodisi političnih ali prosvetnih, ki iščejo svoje torišče na deželi, in ki so dovedle organizacije do neuspeha ali celo zloma.

Vzrok neuspehov leži v nepoznanju naroda, njegovih razmer in potreb in vsemogočih odnosov v družbi: do cerkve, gospodarstva, v nepoznanju narodovih tradicij, običajev in navad, s katerimi je kmet trdno povezan in ki tvorijo vsebino njegovega življenja.

Zato vsak pokret, ki ne izide iz naroda ali ne upošteva njegovih čuvstvovanj in prepričanja, ne zavzame kmetskih plasti in plava po vrhu, dokler so na razpolago denarna sredstva in prvo navdušenje osnivačev. Potem pa pokret hira in umre, ker nima korenin v narodu.

Ne trdim, da ne morejo stvoriti poedinci pokreta, ki bi obsegel ves narod. Niti ne trdim, da mora iziti ideja ravno s podeželja. Trdim samo, da mora vsak pokret upoštevati miselnost kmetov, če mu je za cilj razširitev po deželi. Vsaka zdrava ideja, ki upošteva ali je dostopna kmetovi miselnosti, prej ali slej obseže ves narod, čeprav je propaganda zanjo majhna.

Tako imamo iz polpreteklega in sedanjega časa dovolj dokazov, da se organizacije ne morejo razmahniti, niti obstojati, če ne upoštvajo kmetovih razmer in potreb.

Tega pa ne morejo storiti voditelji, ker so tuji narodu in ga ne poznajo.

Čeprav imamo šele mlad meščanski stan, oddaljil se je od kmetske miselnosti in koraka za primeri in sledi vplivom tujih velemest in se tako vedno bolj odtujuje domači zemlji, njeni romantiki in stvarnosti. Meščan in kmet sta si tuja, pa tudi če sta sin in oče. Sin, ki se je izšolal v mestu, je podlegel njegovemu vplivu in se mu oče zdi smešen s svojo skromno in zdravo pametjo, malenkostne njegove brige in delo, sram ga je njegove cenene obleke. Le malo je kmetskih sinov, da bi se po dovršenih študijah posvetili temeljitejšemu spoznavanju kmeta in se trudili izboljšati mu gospodarski položaj in mesto v družbi sploh ter ga prosvetiti s kulturo, ki je zanj primerna.

Tako pa doživljamo danes razkol med mestom in vasjo (kakor včasih med gradom in vasjo), oziroma med meščani in kmeti. Tuja sta si; mesto s svojo šolano (izobraženo) družbo, s kini, čajankami in plesi — in vas s svojimi modrovanji, prepiri, tožbami, proščenji in božjimi poti.

Vsako leto odide na tisoče mladine v mesto: ta postane gosposka ali proletarijat. Vas pa ostaja sama, brez onega, česar upravičeno pričakuje.

Marsikdo bo trdil, da si kmet želi le zboljšanja gospodarstva, t. j. višjih cen svojim pridelkom, prosveti in vsemu duhovnemu življenju se pa umika. Kateri izobraženec pa se je sprijateljil s kmetom, da mu kmet zaupa (je radi »gosposkosti« mnogih zelo nezaupljiv), bo težko našel prave odgovore na nešteto kmetovih vprašanj o tem ali onem.

Tako pa mesto misli nekako poveljevati kmetovemu mišljenju, ker je preverjeno v pravilnost svojih hotenj in dejanj, da bo ono oblikovalo kmetove nazore, kakor se mu bo zdelo.

Kmet pa je počasen in točen, kakor narava s svojimi letnimi časi, nikjer ne prehiteva, ker ga v to ne sili zemlja, ki mu je dala ves notranji odraz.

Kmet sledi le zemlji in njenim zakonom, meščan je podrejen vplivom družbe, ki sugestivno vpliva nanj s svojimi poročili po radijih, časopisih itd.

Tako smo doživeli krah v politiki, v gospodarstvu, v kulturi in v vsem družabnem razmerju, ker mesto in vas nimata enotnih pogledov na življenjske probleme.

Da ta krah ublažimo, moramo temeljito predrugačiti družabne odnose.

Smo na razpotju, ko stopamo v novo fazo družabnega življenja. Kakor so se izživeli razni družabni sistemi, tako se je porušil kapitalistično-meščanski, pod čigar ruševinami doživljamo duhovno in gospodarsko stisko. Dasi bo ves svet v približno enakem družabnem odnosu, bo vendar razlika med posameznimi pokrajinami. Odvisna bo od gospodarskih struktur posameznih držav. Tako ne bodo popolnoma enaki odnosi v družbi industrijske Nemčije in poljedelske Jugoslavije.

Kot poljedelcem (mislim na večino prebivalstva) nam bo zemlja narekovala družabno razmerje, ki se bo prilagodilo svetovnemu družabnemu naziranju.

Prve smernice nam je pokazalo ljudstvo samo, ki je zapustilo vse politične organizacije, ko slepo tava in ne posluša nikogar in podzavestno išče nove politike, novih družabnih odnosov sploh. (O doktor Mačku bom govoril pozneje.)

Kmetje so razočarani nad vsemi voditelji, ker niso ničesar naredili zanje (kmet. zaščite, redukcije, je vse premalo v primeri z nepravimi družabnimi odnosi) in radi nepravičnega socijalnega stanja iščejo novo socijalno stanje in z njim spremembo vseh družabnih odnosov.

V industrijskih državah ustvarja novo državno obliko delavstvo, pri nas jo bodo ustvarjali kmetje. Ta pa ne bo fašistična, ne komunistična in bo temeljila na globokih etičnih osnovah in pravilnem krščanstvu.

Naš narod je presvobodoljuben, da bi mogel prenašati fašistični, komunistični (boljševiški) jarem.

Danes, ko je kapitalizem uničil eksistenco mnogih ljudi, ko postavlja na vodilna mesta svoje eksponente v svrho lažjega izkoriščanja in zasužnjevanja narodov (afera Staviski) — se krhajo in lomijo vezi med narodi in vodniki.

Z vidika, da je bil tudi naš narod opeharjen in da veliki kapital ni prav nič prizadet od krize, ker jo je sam povzročil (glej bilance velepodjetij v časopisih) temveč so prizadeti le domači narodovi interesi, in da državniki niso mogli odpomoči propadanju naših ljudi — moramo gledati na porast dr. Mačkovega pokreta.

Ne dr. Maček, ne propaganda, nego socijalni moment je oni, ki žene ljudi v Mačkov tabor. To je pokret, sličen kmetskim uporom in je proti jugoslovenskemu edinstvu naperjen le, ker so širili jugoslovensko idejo oni, za časa katerih vladanja je nastopila gospodarska depresija.

Resnica je, da je v Mačkovem pokretu mnogo takih, ki so prej pripadali JNS in drugim političnim skupinam in so še danes pripadniki jugoslovenske nacijonalne ideologije.

Sicer dr. Maček ne daje nobenih izjav, uverjen pa sem, da je to gibanje samo socijalno, v kolikor pa je naperjeno proti narodnemu edinstvu, ne bo uspelo in bo izgubilo svoj glavni namen in svojo moč.

Zemlja sama nam veleva politiko, ki jo moramo voditi. Radi žitnih ravni, poloznih sadovnjakov moramo voditi samolastno kmetsko politiko, ne v okviru starih pokrajinskih meja, nego v okviru Jugoslavije z enotnim pogledom na vsa vprašanja, in zato je potrebno, edino pravilno in po krvi urojeno narodno edinstvo.

Mlada, izobražena generacija mora razumeti svoje poslanstvo. Mora se odvrniti od vpliva tujine (velemest), potreben je korak nazaj k zemlji in narodu.

Le z narodom in za narod, s spoštovanjem vsega, kar je narodovega, je mogoče usmeriti narod k ciljem, ki so potrebni za naš obstanek. Industrija naj bo pošten kmetov sodelavec in pomočnik pri njegovem prizadevanju za obnovo gospodarstva, ne tekmec, ki hoče narod izkoristiti in zasužnjiti.

Voditelji, ki bodo to razumeli in stopili v narodovo srce, bodo pravi in izvoljeni njegovi vodniki.

Na ta način se bo uredil tudi pravi družabni odnos v naši državi. Potem in na tej podlagi bo šele mogoče graditi vse panoge duhovnega življenja. D. B.

Judovski grad

Avstrijski veterani, renegati, legitimisti, revizionisti so napravili in vprizorili v Judovskem gradu (Judenburgu) divno svečanost. Kar skomina nas, da bi šli še mi obujat spomine na tisto, kar smo doživeli, ko smo čitali ganljive veteranske vrstice, ki sta jih prinesla o svečanosti Slovenec in Jutro. Da je bilo res nekaj vrednega in velikega, se vidi po tem, da so kar žrtvovali toliko prostora in s tem vzbujali spomine na zlate, dobre čase, ko so smeli marširati slovenski fantje pod črno-rumenim praporom v boj za svojo milo domovino Avstrijo in umirati od sovražnih ruskih, srbskih in italijanskih krogel s skrivnostnimi in magičnimi besedami na ustih »Vse za vero, dom, cesarja!«

Mislimo, da je malo Slovencev, ki si žele nazaj tistih bridkih časov, ko je gnal habsburški orel na fronto cvet našega naroda. Kajti ne moremo si misliti, da bi mogel biti še katerikoli Slovenec, pa naj bo še tako zagrizen in fanatičen proti-Jugosloven, tako pokvarjen, da bi si želel nazaj čase stare Avstrije in oblast dedno obremenjene habsburške familije.

Toda na klic avstrijskih legitimistov, ki so v Judovskem gradu priredili svojo pompozno svečanost, so se odzvale stotine avstrijskih veteranov in šle obujat spomine na prelepi Judovski grad, na oštarije, kjer so popivali, na brhke gostilničarke, sploh na mesto, kjer so za fronto uganjali svoje veselosti. Šli so v tisti Judovski grad, ki ni več zadnje počivališče žrtev upora proti Habsburgu, kajti te žrtve že zdavnaj ležijo v Ljubljani pri sv. Križu. Šli so ti gospodje v Judovski grad, da sodelujejo tam na legitimistični svečanosti, ki naj podpre vsihajočo habsburško misel med samim avstrijskim narodom, ki je že do grla sit različnih šucov in bundov, različnih križarjev, pomočnikov gospoda Pavelića in sličnih, ki se je naveličal polkovnika Adama in generala Sarkotića in komaj čaka, da bo mogel stresti jezo na to in slično gospodo. In tej gospodi so nasedli bivši Janezi, ki so še vedno »Janezi«, šli so tja in sodelovali pri posvetitvi kapelice umrlih vojakov, zvestih avstrijskemu cesarju in domovini!

Naravnost komično se mora zdeti človeku, ko čita obširna poročila o tej prireditvi bivših zibcenarjev. Odkritje in posvetitev kapelice! Zastopniki avstrijske oblasti, dobrodelnih društev, bivši kurat, godba, ki je intonirala tudi avstrijsko himno, sijaj starih avstrijskih uniform in k temu »mili gostje« iz Jugoslavije, zastopniki domovinske fronte, katere generalni tajnik je polkovnik Adam, ki je skupno s Pavelićem zasnoval umor proti blagopokojnemu kralju — vsi ti gospodje so stali skupaj kot prijatelji in se spominjali lepih nekdanjih dni. Višek je dosegla ceremonija, ko so iz banketa, na katerega so bili povabljeni tudi »mili gostje« iz Jugoslavije, poslali pozdravno brzojavko Otonu. Z zadoščenjem ugotavljajo avstrijski listi, da je Oton takoj odgovoril na to brzojavko, gospodje so dobili že čez nekaj ur odgovor.

Zdi se nam, da je že enkrat prišel čas, ko je treba več doslednosti, več logike in več jasnosti! Predvsem pa več načelnosti! Z vso pravico obtožujemo gospode, ki so prisostvovali pošiljanju pozdravne brzojavke, nečesa drugega kot nacijonalne mlačnosti. Če bi bili oni na mestu, bi vsi kot eden zapustili banket.

Končno pa še nekaj k vljudnemu Jarčevemu povabilu Judogradčanov, da naj pridejo na prihodnjo tako svečanost v Ljubljano. Mi prav nič ne potrebujemo legitimističnih svečanosti in lahko gospodu Jarcu obljubimo samo to, da se v Ljubljani ne bo vršila nobena svečanost take vrste, kot se je vršila v Judovskem gradu, pa tudi če bi samo malo dišala po tem, kar je bilo v Judovskem gradu. To je naša obljuba in gospod Jarc, verjemite nam, da jo bomo tudi držali!

Ta naša izvajanja seveda ne tangirajo onih nič slabega slutečih, ki so se zgolj kot izletniki pridružili tej ekspediciji. Toda tudi tem naj služi ta primer kot svarilo za bodoče.

Načelna breznačelnost

Od prijatelja našega lista in zelo uglednega kulturnega delavca smo prejeli naslednje vrstice, ki jih pa moramo zaradi njihove vsebine žal okrajšati:

»Gospod urednik! Vaš članek »Načelna breznačelnost« je brezdvoma neletel na odobravanje vseh nas, ki že desetletja delujemo na kulturnem polju in gradimo našo kulturno stavbo. Gradimo, pravim, ali kaj nam vse to pomaga, ko nam pa tisti, ki bi bili prav zato, da nam pomagajo, najbolj poklicani, s svojim oportunizmom in svojo breznačelnostjo vse podirajo. Hotel bi vas opozoriti le na en, toda tembolj značilen pojav.

Leta 1932. je taista Tiskovna zadruga, ki sedaj izdaja marksistični Ljubljanski Zvon, izdala skromno knjižico z bobnečim naslovom: **Josip Vidmar: Kulturni problem slovenstva.** Že v predgovoru k tej knjižici pravi avtor doslovno sledeče: »Dobrih deset let globoko vznemirjen spremljam debate, razprave, članke, opombe in tudi ne lepo prikrita namigavanja, ki se v našem tisku nanašajo na vprašanje slovenstva, in moram krotiti v sebi zla čustva, ki me navdajajo pri pogledu na narodno mlačnost, da ne rečem **sovražnost(!)** do slovenstva, ki jo goji in previdno skriva naša tako imenovana napredna javnost. Ta poniglava usmerjenost našega naprednjaštva mi je dovolj mučna sama po sebi; tembolj me vznemirja, ker spadam zaradi svojega svobodoumja vendarle nekako tudi sam v vrste tega izobraženstva, ki se je kompromitiralo kot **sovražno (!)** narodnosti, iz katere je izšlo.«

Knjižico torej, s takimi besedami že v uvodu je izdala Ljubljanska Tiskovna zadruga leta 1932. Če temelji vsebina vse te knjižice na takih izjavah, potem je od prve do zadnje besede lažniva in samo bedna slika onega stanja političnih peripetij, v katerem se je naša država nahajala za časa punktacij. O knjižici sami nima smisla da bi razpravljal. Čim nekdo trdi, da je jugoslovenstvo sovražno slovenstvu, ta se sam izloči iz resne debate in se omeji na oni krog ozkogrudnežev, ki se zbirajo okoli Slovenije, Sodobnosti, Književnosti, Slovenske zemlje, Ljudske pravice, Bojevnika in sličnih plodov rdeče in črne internacijonale. Ali poudariti moram dejstvo, da je to knjižico izdala Tiskovna zadruga v Ljubljani, ki se vendar šteje v napredno gibanje. S kratko izjavo, da se ne strinja s knjigo, ki jo je sama izdala in ki je bila tedaj priobčena v tako načelnem duhu, lastniki Tiskovne zadruge niso popravili tiste ogromne škode, ki so jo naredili z izdajo tega dela. Knjižica je namreč postala v vrstah najzagrizenejših in najnesramnejših nasprotnikov jugoslovenskega gibanja katekizem in z njo so si lastniki sami izpodkopavali temelje, na katerih sloni njihova, sedaj že dovolj trhla stavba.

Mislim pa, da bi bilo potrebno točno pregledati pot, po kateri hodi ta slavna zadruga. Najprej jugoslovenska, potem slovenoborska, nato marksistična, vse to kaže dovolj breznačelnosti, in če kdo, moramo biti mi nacijonalisti zrevoltirani nad takim omahljivim postopanjem. Skrajni čas je, da se odprejo oči tistim, ki nimajo sicer ekonomske ingerence nad Tiskovno zadrugo, pa imajo vsaj politično ingerenco, pa so menda tako zaslepljeni, da ne vidijo, da se mora vsa stavba naprednjaštva pri takem načinu dela neminovno zrušiti.«

P. S.: Prepričani smo, da naš zadnji članek pod gornjim naslovom ne bo ostal brez komentarja. Na način, ki je klerikalcev vreden, se je spodtaknil »Slovenec« obenj, in piše s svojega vzvišenega stališča pač tisto, kar mu momentalno najbolj leži. Modruje pa takole: »Iz svobodomiselstva in nacijonalizma je samo dvojna pot: ali nazaj k narodu, takemu kakor je, ali pa naprej v marksizem, pod kakršno koli krinko.« Mi pa vprašamo »Slovenca«, po kakšni poti je šel »Dom in svet«, da so njegovi gospodarji morali pričeti izdajati »Novo knjigo Doma in sveta«? Po kakšni poti je šel »katoliški slovenski akademski klub Borba«, ki je bil oblastveno razpuščen? Kakšna je pot tistega češkega poslanca, ki je na zadnjih sejah češkega parlamenta zagovarjal zvezo katolikov s komunisti? In kočno, kakšna je pot vseh tistih slovenskih katoliških akademikov, ki so v zadnji »Straži v viharju« javno priznali, da so imeli zvezo z marksisti na Aleksandrovi univerzi?

Književnost

Jožef Hofbauer: **»Pohod v zmedo«.** Vojnih romanov smo dobili zadnja leta lepo število v vseh jezikih, pri vseh narodih. Postali so skoraj moda in ljudje, zlasti tisti, ki so sami preživeli vojno z vsemi njenimi grozotami, so jih z navdušenjem brali, čeprav so se jim zdeli nekako tuji, daljni, skoraj bi rekel neresnični. Večina izmed njih je pač popisovala vzhodno fronto, boje med Nemci in Francozi, ki jih naši ljudje niso toliko poznali, da bi se bili mogli vanje prav vživeti. Popisi in ljudje, vse je bilo navadno tudi preveč idealizirano, zamegleno. Zdaj pa napoveduje založba »Evalit« v Ljubljani, ki je izdala zadnja tri leta lepo število odličnih knjig, Jožefa Hofbauerja vojni roman »Pohod v zmedo«, ki se dogaja med našimi ljudmi na naših tleh. Slika nam italijansko fronto od začetka, ko je Italija napovedala Avstriji vojno, do razsula, ki je trhlo stavbo dvojne monarhije podrl kakor stolp iz kvart. Avtor, ki je vse te čase sam doživel, ki je prišel med fante 17. in 27. polka, ki je prelival svojo kri na Krasu in v Tirolah, je čudovito živo zajel vse to življenje in ga kot spreten risar opisal tako resnično, da bralec, zlasti tisti, ki je vse to sam doživel, ostrmi. Vse je opisal enako verno, vojake, ki šele na fronti v toči granat spoznajo otrplo grozo vojne, tahiniranje na etapi, visoke vojaške dostojanstvenike, ki so mislili, da je vojna kakor partija šaha, domače v zaledju, ki stradajo in moledujejo za skorjo kruha, ljubezen za fronto, ki ne pozna meja in trezne razsodnosti, prav vse.

Založba »Evalit« je izdala letos že šest knjig. Celotni letni program (10 knjig) stane za mehko vezane knjige 100 dinarjev. Za vezavo vseh del v platno pa se doplača še 60 dinarjev. Naroča se v Ljubljani, Dalmatinova ul. 10. Založbo toplo priporočamo.

*

Tako čudno skrivnosten je daljni sever s hladno mistiko svoje prirode. Tudi tamkajšnji ljudje so nenavadni, nam docela tuji, pa vendar — blizu. Iz številnih del nordijske književnosti smo jih spoznali. Hamsun, Strindberg, Ibsen, Lagerlöfova, Undsetova in Björnson so jih pokazali v vsej njihovi globokosti in prirodnosti. Zlasti Björnson, ki nam je bil doslej še skoraj tujec, jim je proniknil v dno duše, jih pokazal v njihovih najskrivnostnejših trenutkih. Med njegovimi deli je nedvomno najbolj priljubljen »Veseli fant«, ki je izšel nedavno v prevodu v rodbinski knjižnici založbe »Evalit«. »Veseli fant« je ljubka zgodba nežne ljubezni med hčerjo bogatega kmeta in sinom kočarja, čudovita, prisrčna povest, iztrgana kakor biser iz bolne školjke. Vsa trda, prirodna mehkost severa, kjer občutijo boj med človekom in prirodo, bolj kakor kjerkoli drugje je skrita v njej. Björnson jo je napisal s takim globokim poznavanjem človeške duše s tako občutenostjo, da diha iz njene slednje vrstice umetnik, človeški umetnik. Še nikjer niso dežele fjordov tako oživele kakor v »Veselem fantu«.

Zakaj je ustanovljena Jugoslovenska Radikalna Zajednica

Na to vprašanje nam odgovarja predzadnja številka niškega »Novega lista«, ki je osebno glasilo predsednika poslanskega kluba JRZ, in sicer dobesedno takole: »Radikalska stranka je v družbi s Slovensko ljudsko stranko kot predstavnico Slovencev in Muslimansko stranko kot predstavnico muslimanskih Srbov ustanovila Jugoslovensko Radikalsko Zajednico v **svrho pospešitve asimilacije** naših treh plemen.« — Nas samo veseli, da je s tako merodajnega foruma bil izražen na tako preprost način program JRZ, in priporočamo vsem članom te novo osnovane stranke v Dravski banovini, da si niški »Novi list« od 2. novembra t. l. kupijo in spoznajo pravi program in namen JRZ!

L. R. K.:

Kino kot umetnost in življenje

Danes kino že zdavnaj ni več nizko stoječa zabava ljudskih množic, temveč se je dvignil v božanske višine prave umetnosti. Seveda je med ogromno svetovno produkcijo filmov šele majhen odstotek takih, da bi jih smeli uvrstiti v umetnost.

Mnogo, najslabše in najboljše se je že pisalo v teh par letih, kar obstojajo žive slike, o kinu, in človek, kot pri vsaki novi stvari, le s težavo spozna, kaj je prav.

Treba bo, da preide en človeški rod, ali morda tudi dva, dokler ne bodo slednjič naši zanamci hodili v kino z novimi očmi, prilagodenimi na čitanje slik, kot so se naše današnje oči skozi dolgo vrsto rodov prilagodile na čitanje črk in besed. Šele tedaj bo mogoče razumeti in pravično soditi, kateri filmski igralec je pravi umetnik. Brez dvoma pa že lahko danes izrečemo, da je med njimi Charlie Chaplin velik umetnik. Chaplina smatrajo kot avtorja, vprizoritelja in igralca za predhodnika kina bodočnosti. Šele bodoči rodovi bodo mogli razumeti, kaj je prispeval Chaplin kot umetnik k razvoju sedme umetnosti (kakor danes nazivamo filmsko umetnost).

Še preveč ljudi danes smatra popolnoma napačno Chaplina za smešno figuro, za gašperčka, za klovna, ki brije norce. Toda čas hiti jadrno naprej in danes je že resna kritika priznala umetnost Chaplina. Imamo že dve knjigi, napisani od Francozov, posvečeni velikemu umetniku Charlieju Chaplinu.

Umetniška stran filma se pri nas še ni upoštevala. Filmska poročila, ki jih prinaša dnevno časopisje, so ali plačana reklama, ali pa pisana senzacionelno, torej so brez vsake vrednosti. Toda film ni samo senzacija, samo pohotnost. V dobrem, v umetniškem filmu tiči nekaj čisto drugega, nekaj kar nas oplemenjuje, enako kot godba, lepa slika, povest ali pesem.

Kino je določen, da nas povede s seboj v doslej še neznano pesniško vesoljstvo. S popolno točnostjo zabeležuje oblike, gibanja in prehode, kar je bila poprej še skrivnost.

Iz umetniškega stališča niti iznajdba ognja ni tvorila za človeštvo dogodek enake važnosti kot iznajdba kinematografije.

Danes lahko študiramo v počasni projekciji gibanja, ki jih poprej sploh nismo mogli natančneje razložiti: pregibanje mišic dirkajočih živali, premikanje rokoborbca ali plesalke, letanje in udarjanje s krili ptic in žuželk, valovanje vode in prodiranje izstreljene krogle skozi zrak ali tekočine. Obratno lahko v pospešeni projekciji študiramo rast rastlin.

Oglejmo si samo nepremičnost slike ali fotografije in primerjajmo s tem gibanje v filmu. Kino oživlja na videz mrtve stvari. Oglejmo si v filmu kakšen predmet, ki ga smatramo v navadnem življenju za nepremičnega, na primer daljni vrh gozda, morje na obzorju ali panoramo mesta. Nepremičnost vesoljstva izgine, ko zagledamo film, veter piha, kaplje se prelivajo, vroči zrak trepeče, oblaki, dim in prah poživljajo celotno sliko.

Potom kina se nam vedno jasneje kaže obličje sveta, mnogo bolj kot potom znanstvenih teorij, katere niso dostopne množici in ki ne govorijo skoraj nobenemu srcu. Kljub pomoči slovstva, godbe in slikarstva smo dosedaj poznali obličje sveta samo v prekinjenih delcih. Toda svetovno obličje je neprestano in zapleteno živo tvorjenje. Potom filma lahko z enim samim pogledom zapopadeno zamotano, neprestano pregibanje, ki bi drugače zamrlo v neskončnosti. En sam trenutek, drobec trenutka, fiksiran v prostoru filma, ena usta, ena roka, ena mišica, sploh vsem kar sicer s prostim očesom vidimo le v zvezi z dolgo vrsto drugega gibanja, postane v filmu ena sama celota in popolna drama.

Film nam je dokument, ki je mnogo bolj točen kot vsi spomini. Človek se kar preplaši, če premisli, kakšne teme lahko razsvetljuje kinematografija. Potom filma lahko človek oživi ženo, ki jo je ljubil pred dvajsetimi leti in s katero danes živi, a je že zdavnaj ne ljubi več. Lahko pa tudi starec znova gleda ženo, ravno tako, kot jo je gledal kot mladenič, in se spominja, da ga je zdavnaj zapustila in da je tedaj morda malo manjkalo, da si ni v obupu vzel življenja. Kino nam lahko pričara mrtvega otroka, da se nam znova smeji in nas znova gleda kot nekdaj. V tem primeru je kino premagal celo smrt in danes si še niti predstavljati ne moremo, kakšne so možnosti njegovega razvoja in vpliva na vse panoge človeškega življenja. Nemo njegovo življenje bo oživljalo naše veselje in žalost ter ju poglabljalo do daljnih vidikov neskončnosti in večnosti.

Avstrija postaja dežela starcev

Odkar obstoji avstrijska republika, tamkaj stalno opažamo opasno nazadovanje rojstev. Leta 1920. je znašal presežek rojstev še 1.2 na sto, leta 1933. pa samo še 1.2 na tisoč. S tem je Avstrija stopila na najnižjo stopnjo vseh evropskih držav.

Ako pogledamo, kako je avstrijsko ljudstvo sestavljeno po starosti, se v povprečju zadnjih treh let pokaže nazadovanje rojstev po 4 od sto, v naslednjih letih pa bo ta številka še bolj strahotno padala. V primeri z letom 1923. je do leta 1931. padlo število 10 do 19 let starih žensk od 628.000 na 484.000, torej padec za dobrih 23% ali blizu za ¼. Medtem pa nenavadno narašča število starih oseb. Avstrija postaja starikava. Po točnih statističnih podatkih je dognano, da bo število avstrijskega prebivalstva do leta 1950., torej v nadaljnjih 14 letih nazadovalo od sedanjih 6 milijonov in 750.000 na najmanj 6 milijonov 500.000 duš. Ta izpadek četrt milijona duš bo prizadejal posebno vrste mladine. Število starcev preko 60 let se bo pomnožilo za 19% ali skoraj za petino. To se pravi, da bodo starci preko 60 let predstavljali več kot 15% ali več kot šestino vsega avstrijskega prebivalstva, medtem, ko bo mladina do 10 let predstavljala samo še 10% ali desetino vsega avstrijskega prebivalstva. Še več kot vsak šesti Avstrijec bo starec in šele vsak deseti bo otrok.

Dočim se povsod ugovarja proti takozvanemu francoskemu družinskemu sistemu z največ dvemi otroki takega sistema (ki bi ga za Avstrijo spričo razmer mogli imenovati vsaj še za jako razveseljivega), takega sistema v Avstriji — ni več. Prevladujejo namreč družine z enim ali nobenim otrokom in slednjih ne moremo več imenovati družine. Pred 15 leti je bilo n. pr. na Dunaju še 26% ali četrtino družin brez otrok, danes je takih nedružinskih družin že 56% ali čez polovico. Tudi po drugih avstrijskih mestih tozadevno ni dosti boljše, na deželi pa zavzema nazadovanje rojstev strahoten obseg. Avstrijsko ljudstvo torej hitro propada in brez poživetja z Nemčijo ne bo več prišlo k sebi.

Čuvajmo Jugoslavijo!

Plemenska zastava

Dnevno časopisje poroča: »Nova delniška družba. V trgovskem registru v Zagrebu je bila vpisana delniška družba Cer d. d. za industrijo in trgovino z gozdnimi proizvodi. Glavnica znaša 1 milj. Din in je razdeljena v 1000 delnic po 1000 Din nom. Plačanih je pol milj. Din. Člani ravnateljstva so:

Julio Glück,
Milan Lichtenberg,
Albert Kronfeld,
Emil Rotter.«

Ta pristno domača imena so nas napotila, da smo hrvatske trgovske registre še malo prelistali in našli nadaljevanje zgorajšnje verige, kakor na primer:

Löwy Samuel,
Pick Sigismund & comp.,
Salom Izak i Moise,
Klein Izidor,
Weitzenblum Hirsch,
Weiss David,
Schwarz Abraham,
Roth Geza,
Blau Jakob,
Blühweiss Artur,
Sauer Levin,
Süss Oskar,
Schlei Schleim,
Löwenstein Bela,
Kornfein Aladar,
Goldstein Tibor,
Federbusch Baruh,
Deutsch Sigfrid & Nemety Istvan,
Krakauer & Breslauer,
Betlheim & Auspitz,
Mandl & Zucker,
Federweiss Moritz,
Wasserthal Mojses,
Žiga Scholl itd.

Takšno sliko dobimo, če listamo po trg. registrih naših sosedov preko Sotle. In na tisoče sličnih imen se vrsti tudi na napisnih tablah trgovin. Tako vidimo, da so po vseh krajih glavne ulice zasedene po teh in sličnih firmah. Čeravno je tega mnogo več kakor domačih imen in čeravno je vsakomur, ki to vidi, takoj jasno, da so to bodisi Nemci, Madžari ali Židje, samo ne Hrvati, navzlic temu se govori povsod o hrvaški trgovini, o hrvaški industriji, o hrvaškem narodnem gospodarstvu. Če se gre po vseh teh trgovinah in firmah, se sliši povsod nemščina in madžarščina, hrvaščina, v kolikor se je sliši, zveni nekam tuje — neslovansko. Protagonisti vseh teh različnih ras so odlično zastopani pri našičkem procesu. Samozavestno so se trkali nekateri obtoženci na prsi, češ, kako zavedni patrioti so, da so že 50 let v naši državi in navzlic temu so se morali zagovarjati radi neznanja našega jezika v nemščini ali pa v madžarščini. In vsi hrvatski nacijonalisti niso imeli tiste moči, da bi to jaro gospodo naučili hrvatski.

Danes samostojne hrvatske trgovine in industrije ni. Vse je v tujerodnih rokah in navzlic temu še niste slišali nobenega takozvanega hrvatskega nacijonalista, da bi vstal proti temu robstvu in da bi hotel Hrvate osvoboditi iz teh okov. Edini let za svobodo vidijo hrvaški nacijonalisti samo v hrvaški zastavi. Zadostuje, da obesiš hrvaško zastavo in hrvatstvo je rešeno. Ne zavedajo se naši bratje, da brez gospodarske osamosvojitve ni svobode.

Samo 50 par
stane posamezna številka
NAŠE VOLJE
GLASILO
NAŠE MLADINE

„Čuvajmo naše morje“

(Slovenščina ali jugoslovanščina?)

V zadnji številki »Slovenije« uči nekdo ljubljansko Jadransko stražo slovenščine. »Čuvajmo naše morje« je »jugoslovanščina«! Slovensko bi bilo: »Varujmo svoje morje« ali »Branimo svoje morje«! Kadar govorimo o kaki splošni posesti, ne o **osebni**, nam rabi zaimek **naš**, **vaš**, **najin**, vajine, ne svoj, n. pr. Pojdimo v **našo** cerkev! Gremo v **našo** vas. Le celico **naj'no** zapriva, prostosti sveta ne želiva! (Preš.) **(Breznik)**! Toliko o **»svojem«** morju. Kar se tiče »čuvanja«, tudi ni jugoslovanščina, ampak slovenščina. V strogem »Brusu« **I. Koštiala** »čuvanja« **ni navedenega** in »Slovenski pravopis« **dr. Breznika** »čuvanja« ne prepoveduje! Odkod ima torej ta prestrogi gospod to modrost? Ali ne ve, da je čuvanje nekaj drugega od varovanja? Sorodno je s Čajanjem — čakanjem, odkoder je čuvar, **človek, ki čuje (posluša) in čaka!** Čuvar — stražar in Jadranska straža — **čuva.** »Čuvajmo naše morje« se pravi **»stražimo** naše morje«, ne »varujmo«, niti »branimo«!

Napram »Mare nostro« smo postavili mi svojo devizo **»naše morje«** na svoje morje! Mi to podčrtavamo in naglašamo: **naše! To morje** še ni popolnoma naše, zato mi terjamo **»naše morje«** ne »svoje morje! To najbolj velja baš za nas Slovence, ki nimamo še »svojega« morja, imamo pa **»naše morje«**! Če ne verjameš, pojdi v Lesjan, Nabrežino, Sv. Križ, Prosek, Konstavel, pa boš čul o **»našem** morju«! O »svojem« morju nihče ne govori; »moje morje, svoje morje« je grda spaka, pač pa boš čul **»naše murje«**!

Kako daleč gre zaslepljenost človeka, da se poteguje za slovenščino, tisti, ki sam ne zna slovenščine pravilno izgovarjati.

»Čuvajmo« je velika beseda in je popolnoma **na mestu!** »Čuvajmo Jugoslavijo!« je klic in pozdrav, nad katerim se nihče ne spodtika, tudi ne iz jezikovnega stališča! Čuvajmo — stražimo Jugoslavijo! Ta pozdrav bi moral biti povsod v rabi, ne samo v pismih, ampak na ulici, v družbi in v salonu in ne samo v »jugoslovanskih krogih« ampak **najbolj** v »slovenskih«! »Čuvajmo Jugoslavijo — da rešimo brate v robstvu« — tako sklepajo emigranti svoja pisma! »Čuvajmo naše morje — da rešimo brate v robstvu!« Tako naj bi mislil sleherni Slovenec ob teh besedah: »Čuvajmo naše morje!«!

Kam vodi vse to?

Kam vodi vse to? Tako se dan za dnem sprašujemo. Oni dan sem srečal prijatelja, več let se nisva videla — pa je bilo prvo vprašanje: Kam vse to vodi?

Čitaš liste, obračaš strani, pa se sprašuješ, ali ni bilo svetovne vojne dovolj, da je moralo priti vse to v Abesiniji, da poka po vseh koncih in krajih, da se ruši Evropa, da se podira trhli družabni red, ustvarjen od demokratičnega liberalizma, da se ta liberalizem zopet ustvarja, da se ta zločinska demokracija, gnila in plesniva, zopet oživija.

Kam vodi vse to, da govore ljudje dan za dnem le o bedi, o neverjetni revščini, o izkoriščanju, korupciji, da dan za dnem blatijo najboljše poštenjake, da vidiš v dobrem prijatelju tatu in v odkritem pogledu prikrito hinavščino? Tako se sprašujejo ljudje dan za dnem, uro za uro. Prerekajo se po kavarnah, debatirajo pri časi vina.

*

Kmet orje, vidi — posejal bo, požel, če mu da sreča dobro letino, bo zmlatil in nesel v mlin. A kaj, ko vse skupaj nič ne hasne! Ne proda ničesar, ne kupi ničesar, za sol in žveplenke nima, davki mu zaostajajo in ubili ga bodo. Na cesti bo z ženo in otroki, bos, nag, lačen, kmalu še vode ne bo zastonj.

*

Pa stoji ob stroju delavec in premišljuje, kako je vse to njegovo delo ničevo. Ne dela ničesar bistvenega, postal je stroju to, kar je njemu bilo nekoč orodje, in že sama ta misel ga jezi in ponižuje. In kaj bo z njegovim delom? Še sto drugih rok je zaposlenih na tem oddelku, ki nosi ime žida Grünspana ali Francoza Scevaliera. Še sto drugih rok, ki delajo dan za dnem, noč za nočjo, da delajo za prodajo, na zalogo. Za profit gospodu Grünspanu ali Scevalieru. Še sto drugih rok, ki se potijo in krčijo, ki se napenjajo, in vse le zato, da bodo prenehale enkrat delati, takrat, ko ne bo več dela, ker se gospoda ne bosta več zadovoljevala s 30% čistega dobička. In njegova družina bo na cesti, on sam z njo. In čemu vse to, kam vse to vodi?

*

Tako se sprašujemo, ko vidimo, kako otroci trkajo na vrata, pritiskajo kljuke, kažejo golo telo in prosijo, pa ničesar ne dobe. In kaj bi dobili v mestu? Kjer je vse izprijeno, tam vsakemu vsega primanjkuje.

*

Hodiš po ulici. Nehote slišiš, kaj govorijo za tabo. Ta je toliko, oni toliko. Ukradel, seveda. Kar zadovoljni so, zadoščenje imajo, ko tako govorijo. Čimbolj nesramno, čimbolj žaljivo in lažnivo. Kaj pa je danes koga obdolžiti, da je ukradel nekaj milijonov? Saj to je malenkostna vsota v primeri z dvesto, z osemsto milijoni.

Danes veljajo rekordi v sportu, pa naj še v nepoštenosti. Čemu bi še tu zaostajali, ali ni dovolj, da v kulturi, prosveti, gospodarstvu?

*

Ali je med nami kaka moralna dobrina, ki še ni bila oklevetana in ki ji ljudje še zaupajo? Cerkev, mogoče... Vera... Poštenost... Hvaležnost.

*

Kdo še zaupa v višje vrednote, kdo še veruje v poslanstvo človeško, ko se njegovo dostojanstvo gazi, kjer je to le mogoče?

In kdo je temu kriv? Kam vodi vse to, kdo bo vse to popravil?

Ali je danes neka vrednota, ki stoji vzvišena nad nemoralo družbe in ki ceni pomembnost človeškega udejstvovanja, ki hoče tistega, česar ne dobi, pa si bo vzela! Danes vstaja generacija mladih, svežih, poštenih, polnih vere, z železno voljo prekaljenih, prežetih nadčloveškega optimizma. Generacija, ki ceni in ve ceniti delo in zasluge prednikov, ki bo ob svojem času dorasla svojim nalogam. Generacija, ki ima ubito čustvo do vseh, ki so silili v ospredje, pa pripeljali narod in državo na rob. Generacija, ki bo odločila, ali se bo zrušilo vse skupaj na levo ali desno, ki samo čaka tega trenotka, do katerega bo moralo priti.

*

Kam vodi vse to?

V boljšo bodočnost tistih, ki verujejo in zaupajo, v prerojenje gnile družbe, ki ji nobena stvar ni več sveta, v povzdigo vasi, ki bo dobila nazaj svojo vrednost, v zaščito in pravo ceno dela, ki bo ostalo zopet tisto, kar bi moralo biti: ne samo ekonomska, marveč tudi etična vrednota, ki jo bo vsakdo umel ceniti.

Vse to vodi v prepričanje, da je prelom z vsem dosedanjim neizogiben, potreben, nujen, da, celo zapovedan.

Novi časi niso še tu, ali prihajajo. Vedno bližji so. Pripravljamo se mi mladi nanje, mi, ki cenimo poslanstvo države in njenih zidarjev.

*

Nove metode bodo potrebne. Prekinimo vsaj mi z obotavljanjem, postavimo jez proti izžemanju, tatvinam, izkoriščanju in korupciji.

Dvignimo svoj glas za sestradane in izkoriščane, kajti posledice bomo nosili mi! Dvignimo glas za novo moralo. Ne za tisto, o večini in enakopravnosti, ki jo pozna demagogija demokracije, marveč tisto moralo, ki sledi iz spoštovanja do vrednejšega in iz priznavanja discipline in one višje skupnosti, ki nas druži v narod. Priznajmo poslanstvo jugoslovenskega naroda, njegovo ustvarjajočo silo, bodočnost.

Mladina je tista, ki jo čaka bodočnost. A morala si jo bo sama napraviti. Mladina je tista, ki jo čaka moč, a morala si jo bo vzeti. In z njo neusmiljeno, toda pravično ravnati.

*

Ne oklevajmo! Na robu smo! Na levo ali desno, to je tisto vprašanje, ki ga bo morala mladina kaj kmalu in najbrž kot prvo reševati, in v tem je njena osnovna naloga. Ko bo ta rešena, potem jo čaka naloga postaviti na zdrave temelje, s katerih bo gnilo stavbo odstranila, novo zgradbo, jekleno in močno, bogato, dovolj prostrano za nas vse, svetlo, polno sonca in sreče. Z novo stavbo bo zrasla naša generacija — generacija novih Jugoslovenov v novi Jugoslaviji!

Izjava

»Slovenija« je objavila v svoji številki z dne 17. sept. 1935 na osmi strani v prvi koloni pod naslovom »Narodna Odbrana in Ta-ta in Pohod« sestavek, v katerem je med drugim trjeno, da je delniška družba »Ta-ta« družba tujih kapitalistov in tuje velekapitalistično podjetje ter da zastopa to družbo Bjelič Uroš, advokat v Beogradu, ki je sočasno glavni tajnik one Narodne Odbrane, ki je pokrenila znano gibanje »Svoji k svojim«.

Ker sem se prepričal, da gorenje trditve niso točne in nočem nikomur delati krivice, kot odgovorni urednik preklicujem in obžalujem navedene trditve, ki so zašle v list brez moje vednosti, kot popolnoma neosnovane.

Kranj, dne 15. novembra 1935.

Adolf Mavčič,
odgovorni urednik »Slovenije«.

Sreski kmetijski odbori

Dne 30. maja letos so se sestali sreski kmetijski odbori v prostorih kmetijske družbe v Ljubljani. Predvsem je bila zahteva teh, da se v smislu § 57 zakona o pospeševanju kmetijstva skliče banovinski kmetijski odbor.

Ožji izvoljeni redakcijski odbor se je ponovno sestal 13. sept. in predložil kr. banski upravi nekako spomenico, v kateri navaja predvsem ureditev in potrebo važnih kmetsko-gospodarskih del, uredb, odlokov in slično. Do danes sta minila že dva meseca, a o vseh navedenih zahtevah izvzemši potrditve proračunov se ni uredilo ničesar.

Kot predsednik enega izmed srez. kmet. odborov smatram za potrebno, da opozorim kr. bansko upravo vsaj na delno izvršitev navedenih predlogov v spomenici. Predvsem moram poudariti, da je ravno sedaj pred sestavo posameznih proračunov potrebno sklicati banovinski kmet. odbor.

Ako zakon to predvideva že sam, je naša zahteva oziroma prošnja povsem utemeljena saj je zahteva te, da se postopa po zakonu in uredi kakor to ta predvideva. Želel bi, da bi v interesu našega kmetijstva in gospodarstva na tem področju imel več uspeha, kakor pa naša pozabljena spomenica.

Mirna, dne 12. novembra 1935.

FRANJO BULC, preds. sres. kmet. sreza Novo mesto-Mirna

Ado Makarovič

„Svetemu Karantu na čast in slavo"

(«Chaeronti augusto sacro»)

Kurenta slovanski mitologi niso še razložili. Kurent mi je eden izmed dokazov tesnih stikov prvih Slovanov v Sloveniji s starimi Veneti! Venetsko kurant «skala, kamen»: Chorutane. (K. Oštir, K predsl. etn. Zakarpatja) je po glasu ista beseda z našim Karantom. «še 'n očenaš in češeno Marijo svetemu Karantu na čast in slavo, ki bode jutri njega god in praznik (pust)». (Matija Valjavec, «Sanje»). Venedski Karant pa pomeni «skalo», goro, hrib (ime gorate dežele: Kranatanija) in Kurent se nam v slovenski bajki pokaže kot božanstvo na *gori*, ker reši človeka vesoljnega potopa, skoraj bi rekel bog gor, ker je na najvišji gori (potop!) Na tej gori (na nebu) oznanja njegov *petelin* dan in noč, da petelin je Kurent sam, njega simbol *pet* (elin), *Kur* nas spomni zopet na *skalo*, kamen. Pet —: pred gr. skala, petra «kamen, skala». Kur —: kar (aut) «kamen, skala, gora», sem. *har* «skala, kamen»! Petelin sam nam kaže na božanstvo *gora*. Petelina ima najprej semitski *Kronos* (Krn.!) bog večnih gor, bog časa, večnosti, potem pa *Mitra* (—gora, peč, potem *jama* v gori), ki ubija *bika*, ki je tudi Kurentova sveta žival (Kelemina št. 14).

Kjer je bik, tam je tudi *krava*, govedo. Najstarejše kulture poznajo govedo, ki je pastirskim narodom vse bogastvo, ki jim ga da bog — gor, kjer so «planine», planše. Tako je imenovanje za govedo, krava in gora istega korena. Samsk. go (r) in gora: kur: kor «skala» gora. Poglejmo «Karavanke»! V besedi — Kar «kamen, skala, gora», ampak tudi —v—, ki ga imamo v besedi Karava, rus Korova, Krava, najbrže torej *žival, ki živi na gori* (Kar, Kor.): Karavanke so torej planšarske gore, kravje gore! (?) *Trstenjak* je razlagal s Karvanjek «togati, špičasti breg» kot po njem Hornalpe i. d., a mu je tudi krava *rogata* žival, piše pa tudi: «v tem imenu pa lahko iščemo isti pomen, ki ga imajo gorenje štajerske planine: Kuhalpe, Kuhberg, Stieralpe, itd.» (Kres, 1881. s. 72) Božanstvo na gori je torej tisto, ki daje rodovitnost in simbol te rodovitnosti je krava, bik, petelin, kura! Sveta *skala* je simbol Boga samega: šadeh: Šadaj, božje ime v starem zakonu; pozneje je Šadaj jama, šad, kakor mitra «skala, gora in jama», kjer je jama večinoma *v gorah*, torej v skali in ima po tej svoje ime (sl. peščava od pešt, peč, Peca od peč, na Krasu pejca «jama» od peč, i. t. d.). Izraelska dekleta so na gorah, v skalah objokavale svoje devištvo (nerodovitnost), tožila torej Šadaju!

Skala je še dolgo simbol za Boga: «V nemar si pustil *skalo*, ki te je *rodila!*» — «Kje so njih bogovi, *skala*, h kateri so pribegali» (V. Mojzesova, 32) «Ni namreč njih skala, kakor naša skala» pravi Mojzes (V. 32, v 31.) končno pa je le ostanek malikovalstva, četudi samo še simbol! Celo še v mnogo poznejši Jobovi knjigi je čutiti vero v «skale na polju» kot domove (Job V. 23.) in Izaija ne more pozabiti «skale pohujšanja», i. t. d.! Psalmi so skalo začeli tolmačiti kot trdnost, grad, a v 121. je še vedno lepo rečeno: «Oči svoje povzdigam tja h goram: odkod pride pomoč moja? Pomoč moja je od gospoda!» Skala je postala na ta način malik, predstavljajoč božanstvo rodovitnosti (bika, kravo), za Hebrejce «Kamen spotike»! «Kamenita krava na Kumu» (Kelemina, št. 221) je dobra sled te vere, ali okamenela krava z molzečo deklo (Kotnik, storije št. 51). Marsikatera okamenela ženska v naših bajkah je prvotno sveta skala, predstavljajoč boginjo, mater.

Skala je hebr.: *sur, a sur je tudi bik;* prim. skalo «Savo»! Druga sem. beseda za sklao (kamen) je *kopo* (grš. kepos, naše kup, kopa), kot pa je «opica», demon spolnosti. Mogoče je s tem v zvezi naše «kipeti» in «kip» (skala, božja slika). Kup, kopa je prvotno prav prav tako malik (centr. Azija)! Nekaki kupi so v Evropi kromlehi in druge prastare kamenite skupine!

Najstarejši malik je bila živa skala, pozneje pa postavljena, neobdelana, vendar pa značilne oblike; še pozneje postavljena skupina, daljša ali večja skala na manjših dveh, treh, štirih, predstavljajoč tako očitneje človeka, žival. Sem sodijo takoimenovani *menhirji*, kromlehi, «Bandasteine» (bet?), dolmen, i. t. d. Posebej je omeniti imena: «Zwergberge», «Quargberge», Quarkberge», kar nas spomni Svaroga — Traroga.

J. Pejsker («Trarog», i. t. d.) ima nemško Quark, Quargel — Topfen, Käse, prevzeto iz slovanskih jezikov: *tvarog!* Tako se sam Svarog da najverjetneje razložiti in približati — Kurentu (Šadaju, Kronosu, i. t. d.); Na *Kar* — spominjajo «Karlsteine» (Hon pri Osnabrucku). Ne daleč od tam pa skupina «Tenfels Baktrog» in «Telfels Backofen» za peč in peč (Wehrter Beuch).

Posamezni kamni so ženski: «Brant», a tudi «Bräutigam, Brautsteine, Brutkampe, Brutkoppeln», kar bi spominjalo na Devo in «devin skok», ki je vedno skala! Vsekakor sodita sem Trarof in Deva (Pejsker);

Sestavljen malik nudi končno neko skrovišče, kot «pejca» v peči, tako se imenujejo te «zgradbe», n. pr. Hünenkeller, Reisenkeller na votel prostor spominja že Bacoffen, Steinofen, Tenfelsküche, Steinkirche, i. t. d. «Bet» v teh imenih (Bültenbett) ne more biti «postelja», ampak verjetneje *s. bet* — skala, hiša. Tako tudi Brundhindebett (Baer — Schafflausen: d. voogesch. Meusel) «Kamenite krave» kot je ena pri nas nisem sicer našel, pač pa Quarkberg — Zwergberg, kar kaže jasno, da je to «krava», ki daje mleko in sir! Graščak «krivoverec» (?!), je hotel ustvariti romanje na Kum (Kumir?? Kumus??) in je postavil pod hribom straže, ki so vsakega romarja preiskale in mu vzele kruh in drugi živež, ki ga je prinesel s seboj. Ta gragraščak je zabavljivo govoril: «Kdo hoče na Kumu kaj jesti in piti, naj pomolze kamenito kravo v skalovju». Pobožni romarji so šli na goro tudi brez hrane. *Ko so prišli do kamenite krave, kapljalo ji je iz sescev mleko.* Romarjev je bilo veliko, pa je imela krava vendar za vse dosti mleka (Kelemina)!

(Dalje prihodnjič).

Po naši zemlji

Hrastnik

Za letošnje leto sem bil izvoljen za starešino obratnih zaupnikov v tukajšnji Kemični tovarni, kjer sem zaposlen. To seveda že takoj izpočetka gospodom iz rdeče armade ni bilo povšeč in so mi, kjerkoli je bilo mogoče, metali polena pod noge. Posebno g. Oberčkal je bil agilen v tem početju, ker se je ćutil užaljenega, da sem prišel jaz na mesto, katero je on prejšnja leta zasedal in je smatral to mesto kot monopol za sebe kot predsednika S. D. št. Z. za kemično tovarno. Posebno se je izkazal v juliju mesecu, ko je začel zbirati podpise po tovarni pod vsakovrstnimi pretvezami, pa je pozneje te podpise prikazoval kot nezaupnico proti meni. Seveda mu ta manever ni uspel, ker ni bilo niti najmanjšega vzroka za kako nezaupnico in Delavska zbornica na to sploh ni reagirala. Zgodilo pa se je medtem, da je sam gospod Oberčkal dobil odpoved zaposlenja, ker je med delom v tovarni kadil in med delavci agitiral. Sprejet je bil v delo šele po ponovnih intervencijah g. Malovrha in po odstopu iz zaupniškega zbora. Kmalu nato je dobil gospod Oberčkal v poklon za izvestne zasluge od odišlega dr. kem. g. Markovića srebrno cigaretno dozo, na kateri je vgravirano »I. O. Družnost«. Naslednje dni enkrat so bili po tovarni natrošeni listi z gornjimi vgraviranimi besedami. Radi tega se je g. Oberčkal pri g. obratovodji pritožil in dolžil mene kot kolporterja teh lističev. Od g. obratovodje je bil brez uspeha odpravljen. Po nekem predavanju g. dr. Reismana v Hrastniku, sem se proti nekaterim, ki so ga hvalili, izjavil: »Saj Reisman tudi ne bo hudiču repa spipal, ker je bil svoj čas tudi hud nacijonalist Orjunaš, sedaj pa je socijalist.« To je zvedel tudi g. Oberčkal in je potem pobiral podpise od onih, kateri so slišali te moje besede. Nato je z nekim zadovoljstvom pravil, da bodo sedaj že mene spokorili. Delavska politika se tudi živo zanima za mene, češ da se delavci ne dajo voditi od človeka, kateri je dobil stoodstotno nezaupnico. Pred kratkim je pa napadla podjetnika kamnoloma, da se tam vršijo šikane in podobno, o čemur pa ničesar ne vem, ker se ni nobeden tam zaposlenih delavcev pritožil zaupniškemu zboru tovarne. Pri vsem tem človek tudi ne more biti tiho in če sem kaj rekel, to tudi popolnoma odgovarja istini in se ne bojim tega tudi dokazati! J. Gačnik.

Celje

Ali bo prešla železnina tvrdke Peter Majdič »Merkur« v nemške roke?

Slišali smo, da se pogajajo sedanji lastniki te tvrdke radi prodaje največjega podjetja za železnino v Celju na eni strani s tvrdko Rakusch, znano nemško nacijonalno tvrdko, na drugi strani pa z znano veliko slovensko tvrdko v Mariboru. Podrobnosti sicer nismo mogli dognati, toliko pa vemo, da se je stavila resna in vpoštevanja vredna ponudba od te slovenske tvrdke. Pričakujemo, da ne bo razlika nekaj tisočakov pripravila družabnike tvrdke »Merkur« do tega, da prodajo podjetje nemški tvrdki. Poleg materijalizma je treba tukaj pač upoštevati, da ne gre radi par Judeževih grošev prodati življenjsko delo velikega Slovenca Petra Majdiča oni tvrdki Rakusch, zoper katero se je gospodarsko vse življenje boril. Potrudili se bomo, izvedeti še kaj in bomo obdržali zadevo v evidenci.

Iz Mariborske okolice

Manija ustanavljanja strank se je zopet pričela, kakor da bi jugoslovenski narod ne imel drugih potreb in skrbi. Žalostno, a vendar resnično, ko ti strankarski agitatorji obetajo vse mogoče dobrote, ki jih bo ta ali ona stranka dala ubogemu slovenskemu narodu. Mi, ki gledamo ta pojav s pravega nadstrankarskega stališča, vidimo, da delajo v prvi vrsti zase in samo zase, da pa bo imel narod od vsega tega samo izgubo. Več sovraštva med sabo in več ko bo razdorov med nami, tem manj bomo sposobni za dosego ciljev, ki so še pred nami in ki niso še doseženi. Ako želijo tisti agitatorji strank koristiti narodu in domovini, potem jim mi pokažemo na resnično in potrebno delo in to je, dvigniti moralo našega človeka in izboljšati njegov socijalni položaj. Iz opazovanja in čitanja časopisov ne moremo, da bi šli preko, da ne zavpijemo na ves glas: ali ne vidite, da gre narod v pogubo. Alkohol uničuje mnogo naših družin od moža in žene do najnežnejšega bitja, posebno tu ob naši severni meji. Iz njega večinoma izhajajo vsi poboji in umori, in je redka država v Evropi, ki nas bi v tem prekosila. Iz njega izhaja večji del nemorale in posurovelosti. Tuberkuloza, spolne bolezni in zdravljenje ran, dobljenih v surovih pobojih polnijo naše bolnišnice. Nemorala razjeda družinsko srečo. Mogoče nam bodo rekli, da smo črnogledi, mi pa pravimo: obiščite bolnice in kaznilnice in vprašajte po statistiki in prepričali se boste, da smo prvi med najslabšimi.

Kdo bo rešil naš narod? Vi strankarji gotovo ne. Kdo le? Tisti, ki bo povzdignil moralo med našim narodom, izboljšal njegov socijalni položaj, bo izboljšal tudi njegovo gospodarstvo. To pa more napraviti le tisti, ki ljubi svoj narod in ki mu ni za svoje lastne koristi in to če je potreba brez naroda za narod. Čuvajmo narod, njegovo zdravje in povzdignimo moralo in ne puščajmo, da se ugonablja, ne puščajmo ga izkoriščevati od kateregakoli si bodi in očuvali bomo Jugoslavijo.

Čudni nazori

Tem potom vprašamo pobreški šolski svet, oziroma upraviteljstvo, kaj je z nekimi knjigami prejšnje »Schulvereinske« šole, ki so že 15 let last narodne šole in ki so tako dobro delovale na ponemčevanje našega naroda.

Ako bi pa bilo komu žal za škodo, ako bi se jih sežgalo, naj se jih pošlje na odgovor preko granice.

Pričakujemo ugodne rešitve.

Vižmarje

Spomenik na vižmarski tabor iz l. 1869.

Vsa društva, denarne zavode, občine in vse one, katerim smo poslali svojčas proglase akcijskega odbora in priložili položnice, vljudno prosimo, da nakažejo vsaj malenkosten prispevek k postavitvi spomenika na Vižmarski tabor.

Popolnoma smo uverjeni, da vsakdo, komur smo poslali proglas s položnico, premore vsaj enega kovača, ki ga v ta namen prav lahko pogreša. Razna društva in občine bi pri svojih sejah, ako je njim samim vsled finančne krize in proračunske nemožnosti res nemogoče prispevati, pobrali od vsakega odbornika vsaj 1 dinar in nam ta znesek s poslano položnico vposlali. Dvomimo, da bi se našel kdo, ki bi ne premogel, odnosno ki bi za ta velevažen namen odklonil vplačilo 1 dinarja. Prepričani smo, da bi marsikdo prispeval tudi več, le malo dobre volje bi bilo treba in akcija bi sigurno uspela.

Vsak narod bi bil ponosen na tak spomenik, kot je predvideni spomenik na Vižmarski tabor. Le poglejmo naše brate Srbe, Hrvate, Čehe in tudi ostale narode, kako ponosni so oni na svoje narodne spomenike, le mi Slovenci se ne moremo ogreti za spomenik na Vižmarski tabor, ki je mejnik našega prebujenja iz suženjstva.

Da bo spomenik tem veličastnejši, smo združili ta spomenik istočasno s spomenikom na žalostno smrt Viteškega kralja Aleksandra I. Zedinitelja.

Naj ne bo nikogar, ki bi ne prispeval in tako pomagal zgraditi najpomembnejši in najveličastnejši spomenik našega naroda. Dovolj žalostno bi bilo, ako bi morali vsled nerazumevanja naših premožnejših slojev, naših društev in občin to tako važno akcijo likvidirati z neuspehom.

Pričakujemo, da bodo vsi oni, ki so še dosedaj oklevali z nakazilom, končno vendar po poslani položnici nakazali svoj prispevek in s tem pomagali do čimprejšnjega uresničenja započete akcije. V slučaju, da so poslano položnico založili, naj pišejo po drugo ali pa isto kupijo pri poštnem uradu in nakažejo na poštno-čekovni račun št. 14.083 Sokolsko društvo Št. Vid nad Ljubljano z opazko »za spomenik«. Zdravo! Akcijski odbor.

Ljubljana

Z nekega občnega zbora

Predsednik: ... Gospoda, in ko danes z obžalovanjem ugotavljam, da nisem imel časa prisostvovati skoro nobeni seji, bil sem namreč zadržan večinoma izven Ljubljane, ali ugotoviti moram veselo dejstvo, namreč, da je moj namestnik g. podpredsednik, ki ga vsi vidite tu poleg mene in ga poznate kot odličnega in marljivega delavca, kot vodilnega duha naše slavne organizacije, da je ta mož, ki je bil na svojem mestu, opravljal vse posle predsednika z velikanskim uspehom. Zatorej naj se mu s tega mesta kar najprisrčneje zahvalim, kajti njemu gre zasluga, da smo v tekoči poslovni dobi tako izvrstno delovali... (viharno odobravanje, velikansko navdušenje).

Predsednik: ... Po tem, nekoliko teoretskem razmotrivanju, ki naj prikaže subjekt nacionalnega prosvetnega dela v njegovi žarki luči in katerih namen naj bo opredelitev pojmov v današnji razgibani dobi, ki sama po sebi predstavlja problem, katerega bi bilo treba načeti pri jedru, kajti konglomerat doktrin, iz katerih izvirajo politične peripetije sedanje epohe, je tako barvit, da ne rečem pisan, da izhaja iz vsega tega nujna potreba jasno opredeliti svoje pojme. Dovolite mi gospoda, da se tukaj s svojega mesta zahvalim našemu neumornemu tajniku, ki je bil duša vsega društvenega delovanja, ki je s svojo nepopisno iniciativnostjo ogromno pripomogel k uspehu celotnega odbora. Jaz sam sem bil zelo zaposlen in sem imel toliko drugih opravkov, da do pravega dela prav za prav niti prišel nisem... (navdušenje in odobravanje).

Tajnik: ... Visoki zbor, predno pričnem svoje poročilo, smatram za posebno laskavo dolžnost, da izrečem svojo zahvalo predvsem našemu visokemu predsedniku, ki je pokazal toliko razumevanja za naše delo, da se je udeležil današnjega občnega zbora. Res je, da ni bil vedno med nami, a res je, da smo bili vedno v duhu z njim. Pa še je tukaj oseba, ki ji dolgujem zahvalo, to je naš podpredsednik, ki je tako neumornega duha sodeloval pri našem napornem delu. Jaz sam sem imel privatnega dela dovolj, da se nisem mogel posvetiti, kakor bi bilo treba delu v naši cenj. organizaciji. Zato pa je tem večja zasluga našega pisarniškega tajnika, da je opravljal s svojo znano vestnostjo, pridnostjo in iniciativnostjo in s svojim globokim duhom vsa, tudi najtežja dela in tudi najodgovornejše poti, ki jih mora opraviti naše društvo. Če niso naši uspehi v tem poslovnem letu taki, kot bi morali biti, je to krivda na meni, a če so kljub temu lepi, da ne rečem veličastni, je to zasluga našega pomožnega tajnika... (splošno odobravanje in hura klici).

Pisarniški tajnik: ... (Nima besede, delirij od navdušenja).

Medved volka, volk lisico, lisica zajca, zajec mačko, mačka miško, miš pšenico pod goro...

Službene vesti

OBČNI ZBOR
NARODNO OBRAMBNE TISKOVNE ZADRUGE

reg. zadruge z o. z. v Ljubljani

se vrši

v četrtek 28. nov. 1935 ob 18 v prostorih zadruge v Ljubljani, Šelenburgova ulica 3.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva.
2. Poročilo nadzorstva.
3. Odobritev obračuna za leto 1934.
4. Volitev načelstva in nadzornega odbora.
5. Slučajnosti.

C. Majcen s. r., načelnik.

Iz uredništva

Ker je zadruga, ki izdaja »Pohod«, morala pričeti izdajati tudi mladinsko glasilo »Naša volja«, obveščamo vse svoje naročnike, da bo izhajal »Pohod« odslej štirinajstdnevno. Povdarjamo, da je to le začasno in da bodo naši naročniki v najkrajšem času prejemali »Pohod« zopet redno, vsako soboto. Prosimo cenj. naročnike, da nam ta korak oproste! Za nadomestilo jim bomo prilagali k »POHODU« »NAŠO VOLJO«.

„POHOD" živi samo od naročnine!

Ureja odbor. — Odgovarja in izdaja za Narodno obrambno tiskovno zadrugo, r. z. z o. z., Miroslav Mafelič. — Tiska tiskarna Merkur (predstavnik Olmar Mihalek). Vsi v Ljubljani.